

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14739,Wolne-Slowo-KaliszWroclawZdunska-Wola-Pismo-Ruchu-Obrony-Praw-Czlowieka-i-Obywat.html>
19.05.2024, 12:12

„Wolne Słowo”. Kalisz–Wrocław–Zduńska Wola. „Pismo Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela w Polsce” (1979–1980)

Hasło wydrukowane w **Tom V**

„Wolne Słowo”. Kalisz–Wrocław–Zduńska Wola. „Pismo Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela w Polsce” (1979–1980), pismo wydawane przez kaliską opozycję demokratyczną działającą w II poł. lat 70. Jej korzenie sięgają tzw. szkoły jezuickiej działającej przy klasztorze oo. Jezuitów pod hasłem „żadnych flirtów z komuną”. Działacze nawiązali kontakty z ROPCiO, Ruchem Młodej Polski i KOR. Kaliska grupa próbowała też wydawać własne pismo „Opinia”, które jednak zostało wykryte przez SB i w całości skonfiskowane.

W poł. 1979 kaliska grupa ROPCiO zaczęła wydawać „Wolne Słowo”. Drukarnia w mieszkaniu Tadeusza Wolfa przy ul. Parkowej 2/5. Periodyk tłoczono na papierze formatu A4, liczył od 2 do 4 s. [Druk](#) na powielaczu, za farbę drukarską służył tusz wymieszany z mydłem. „[Wolne Słowo](#)” pocz. było tygodnikiem, a potem dwutygodnikiem lub nawet miesięcznikiem, ukazywało się nieregularnie. Najczęściej w nakł. ponad 100 egzemplarzy. W redakcji: Antoni Pietkiewicz, Bogusław Śliwa i Tadeusz Wolf (Kalisz) oraz Józef Michał Janowski (Zduńska Wola) i od 2. nr. Zenobia Cieślińska (Wrocław). Ostatni nr ukazał się w VIII 1980. Łącznie wydrukowano 21 nr. (w tym 2 podwójne).

Wydawcy działali poza cenzurą, bez koncesji i całkowicie jawnie. W większości nr. na ostatniej stronie stopka redakcyjna, w której publikowano nazwiska redaktorów oraz adres redakcji. Podawano też informację „Redakcja przyjmuje w poniedziałki w godz. 17.00–19.00. Wydawnictwo »Wolnego

Słowa«”. Na ostatniej stronie zamieszczano listę darczyńców, nie publikowano nazwisk, tylko inicjały lub informacje ogólne, np. Archiwariusz z Łodzi – 300 zł, J.W. ze Zduńskiej Woli – 100 zł. Władze PRL w stosunku do redaktorów pisma stosowały różne szykany, np. na ul. Parkowej milicja ustawiała duży samochód, tzw. budę, w mieszkaniu T. Wolfa często przeprowadzano rewizje (4 IV 1979, 11 XI 1979, 24 II 1980). Z kolei A. Pietkiewicz został oskarżony o handel dolarami, a J.M. Janowski, który dojeżdżał do Kalisza samochodem, został zatrzymany i milicja skonfiskowała mu artykuł dot. szykanowania księży zduńskowolskich, nast. zatrzymany i przesłuchiwany.

Na łamach pisma stałe działy takie jak: [Wiadomości](#) z zagranicy, Krótki serwis informacyjny, zawierający najczęściej doniesienia z Polski (gł. przedruki, artykuły m.in. Andrzeja Czumy i Bogumiła Studzińskiego). W rubryce Fakty i Wnioski pisał Stefan Kaczorowski. Zamieszczano informacje związane z życiem Kościoła, np. 1980 grudniowy list i komunikat episkopatu z okazji Bożego Narodzenia. W rubryce Skazani za Patriotyzm odnotowano, że 22 I 1980 odbyła się rozprawa przeciw czterem działaczom ROPCiO – A. Czumie, W. Ziemińskiemu, B. Komorowskiemu oraz M. Janowskiemu ze Zduńskiej Woli. Byli oni oskarżeni, że 11 XI 1979 wzięli udział w manifestacji zorganizowanej w 61. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości i o patriotyczne przemówienia. Podawano także informacje regionalne, zwłaszcza z woj. kaliskiego.

Redaktorzy „Wolnego Słowa” podkreślali negatywny stosunek do ZSRS i władz PRL. Przykładowo pisali w nr. 13/14 z 1979: „eksterminacja objęła ponad 1,6 mln najwartościowszych obywateli polskich. Część z nich zamordowana była na miejscu, jak np. 4500 oficerów w Katyniu, większość jednak została zesłana do łagrów w klimacie arktycznym, gdzie zesłańcy marli masowo z głodu, zimna i wycieńczenia [...]. W Polsce zaś wprowadzono selekcję negatywną jako zasadę doboru kadr do poszczególnych szczebli władzy. Jeden z posłów katolickich już po 1956 r. określił to jako dyktaturę ciemniaków”.

W kolportażu pisma miał udział Kościół, w podkaliskich

miejsowościach „Wolne Słowo” rozdawano po mszach św. (m.in. w Stawiszynie, Stawie, Koźminku, Liskowie oraz w Kaliszu), pomagał w tym jezuita ks. Andrzej Wachowski. W Kaliszu gł. magazyn i punkt kolportażowy znajdował się u Mirosławy Czajki na Majkowie, która często była przez milicję karana mandatami za rzekomo nieuprzątniętą ulicę przed swoim domem, wielokrotnie przesłuchiwana (1979–1980 SB dokonała 5 przeszukań w jej mieszkaniu). Kolportażem zajmował się także Tadeusz Konarski, współpracownik KOR, luźno zw. z wydawcami pisma, m.in. 25 IX 1979 rozdawał egz. „Wolnego Słowa” w holu I LO im. A. Asnyka w Kaliszu, za co wkrótce został zatrzymany i przesłuchiwany przez SB. Periodyk był też przekazywany dr. Leszkowi Skonce, działaczowi wrocławskiego ROPCiO.

Grażyna Schlender

[Kalisz, Region Wielkopolska Południowa](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)